

ДУСЛЫК

ОКТАБРЬ РАЙОНЫ ИЖТИМАГЫЙ - СЯСИ ГАЗЕТАСЫ.
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА ОКТАБРЬСКОГО РАЙОНА.

4 октябрь, 1997 ел.
ШИМБӘ

Газета 1931 елның 9 июленән бирле чыга.

№ 112 (8124)

Бәясбилгеләнгәнчә

Егетлекне сынап басуда

Әле кайчан гына диңгездәй жәйрәп яткан шикәр чөгәндере басуы күз алдында кимеде. Бер-бер артлы төзеләп киткән агрегатлар кырыңгә яшел өлешен «кимереппе кимереләр».

-Техника гына түзсен, үзөбез сынамабыз, диде безгә звено житекчеләренәң берсе-район күләмендә танылган Әсхәт Тәмаев. Анысы, сынамабызлыклары расланган инде. Әнә, Әсхәтнең «ДОН-1500» белән 15 мең центнерлап ашлык суктырып, комбайнның мастерскойга куйганына да санаулы көннәр генә узды өле. Инде

лары хужалыкка кайткан көннән шуңа утырып эшләүче механизаторлар аларның бөтен «серләрен» беләләр: ватылган-ниткән очракта яннан ярдәм көтмиңә үзләре үк төзәтәп тә куялар. БМ-6 комбайнчысы Вазыйх Ибәтуллин, чистарткыч агрегат йөртүче Салих Гомеров, кем әйтмешли, кендекләре белән жиргә береккән кешеләр бит. Комбайннан чөгәндере кагатларга ташучы «КамаЗ»чы Равил Әбделмәнов, МТЗ-80 тракторчысы Рәшит Абдуллин да тырышлар. Соңгысы мәктәпне быел гына тәмамлаган егет. «Беларус»е руле

лай, яшьли, буразна арасынан башлап, оста булып киткәннәр бит. Ничкайчан сынамаулары да шуннан килә. Әнә, быел, 190 гектарлы майдандагы чөгәндере 10 көн эчендә казыдылар да чыктылар бит!

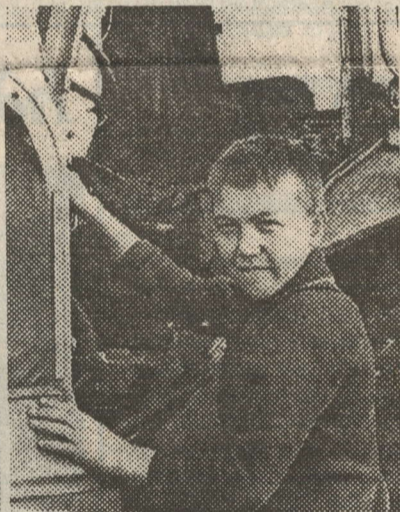
Түбән Норлаттагы тагын бер звено - Әнвәр Вәлиев житекчеләнгәндәгесе турында әйтми калу мөмкин түгел. Коллектив башлыгы-уңган, булган, шушы жирдә эшләп, кем әйтмешли азау теше чыккан кеше. Шушы майданга чөгәндере үзе чәккән, үсентеләрен үзе үк карап та үстергән. Бүген КС-6 комбайны белән чөгәндер казыта. Фәрит

дерче хатын-кызлар гомумән, авылда яшәүче һәм булышырлык рәте булган һәркемнең бүген чөгәндер басуында булуы да шул хакта сөйли.

-Һәр гектардан 300 центнер уңыш жыеп алып, шикәр заводына 7200 тонна чимал тапшыру-безнең өчен реал бурыч, - ди ассоциация рәисе Й.Г.Әхмәтсафин.

-Буш сүзләр түгел болар, - дип өстәде район авыл хужалыгы идарәсенәң үсемлекчелек бүлегә начальнигы Н.М.Мусин. - Әлеге хужалыкның шикәр чөгәндере игүдә үзенә генә хас, үзенә генә мәгълүм тәҗрибәсе

Фоторепортаж

монда үз биләмәсендәгә 90 гектарлы кырда чөгәндере казытып бетереп бара. Бик газиз, бик кадерле шул бу жир аның өчен. Т-70 тракторы белән язын биредә орлык күмдәргән иде, жәй буга үсемлекләрен карап, эшкәртә торды. Монның жимешләре дә мул булды: чөгәндерне берсеберсе дә 500 грамм тартыр, билләхи! Шатланып, сөенеп эшли шуңа. Дәрәс, техникалары сынамакалай. Әмма чөгәндер казыту агрегат-

артыннан башы бик аз гына күренсә дә, өлкәннәрнең күзләренә генә карап торып, кул ишарәләренән үк барысын да аңлап эшли. -Бер дигән механизатор чыга Рәшиттән. Үзөбезнең звенога даими эшкә алабыз үзен, диләр чөгәндерчеләр. Димәк, хужалыкның тагын бер ышанычлы механизаторы арта. Югары Норлатның танылган чөгәндер игү осталары Шамиль ага Яруллин һәм Зәйдулла ага Мөхәммәтов та шу-

Абдуллин, Фәнил Сафин яфрақ урдыру, чистарту белән мәшгульәр. Тракторчылар Хафиз Халитов һәм Фәрхәт Газизов исә чөгәндере кагатларга ташыйлар. Барысы да бер йодрыкка тупланып, бер максат-плантацияләр уңышын тиз арада жыеп алып, хәзерләүләр пунктына озату өчен тырышалар. ...Авылда урақ өсте дәрәс сүрелмәгән, укучылар, мәктәп, балалар бакчасы, хужалыкның бухгалтерия, ашханә хезмәткәрләре, чөгәндер

бар. Нурғали Минғалиевичның кондырчалыларның жиргә мөнәсәбәте, кайгыртучан карашы турында әйтүе иде: көздән үк чөгәндер кыры яхшы итеп сөреләп, эшкәртеләп, ашланып калдырыла. Көзгә культивация, сөрү катламын тирәнәйтү, тигезләү һәм боларның барысы нәтижәсе буларак иртә яздан орлык күмдөрү. Ә жир кайгыртуга һәрчак юмарт.

Р.ГИНЯЕВА.

Рәсемнәрдә: Ә.Вәлиев звеносы эштә; мөнә ул киләчәк игенчесе - Р.Абдуллин.

5 ОКТАБРЬ - УКЫТУЧЫЛАР КӨНЕ

Бәйрәм белән, хөрмәтле педагоглар!

Укытучы. Шушы исемне әйтүгә күз алдыбызга сабыр, киң күңелле, шул ук вакытта үз-үзенә һәм башкаларга таләпчән, кешеләренә тыңлый, бала күңелен аңлай белә торган, көчле рухлы, үз фикерен ачык итеп дәлиллы алучы, дәрәс һәм матур сөйли белүче кеше килеп баса. Шуңа да безнең һәркайсыбыз үзенә аякка басуы белән иң әүвәл укытучыларына рәхмәтле. Укытучыларга гомер буге ихтирам хисе саклау да шуңардан килә.

Шунысы куанычлы, районыбызда ижади эшләүче педагогик коллективлар байтак. Бүген идеологик юнәлешләр чуалган чакта да алар үзләренәң төп һәм гадел принциплары - балаларга белем һәм тәрбия бирү эшенә, аларга карата мөхәббәт һәм ихтирам хисенә турылыклы калалар.

Укытучылар, тәрбиячеләр алдына куелган бурычлар киң һәм катлаулы. Шуларның иң мөһиме-балаларның ныклы белем белән коралландыру, аларның тормышка хәзерләү. Әйтсәң кирәк, район педагоглары бу бурычларның уңышлы тормышка ашыру өчен сәләт-көчләрен кызганмыйлар.

Хөрмәтле укытучылар! Район хакимияте, халык депутатларының район Советы президиумы сезне һөнәри бәйрәмегез белән чын күңелдән котлап, сез, җаваплы һөнәр ияләренәң тирән ихтирам белдереп, сәламәтлек, бәхет, ижади хезмәтегездә уңышлар тели.

Ф. СИБАГАТУЛЛИН,

халык депутатларының район Советы рәисе, район хакимияте башлыгы.

Вице - премьер ветераннар белән очрашты

1 октябрьдә, чәршәмбе көнне районда өлкәннәр үкөнлегә кысаларында Республика вице - премьеры И.К.Хәйруллин булды. Аның визитының максаты районда бу катлау кешеләрен мөнфәгәтләрен социаль яклау эше практикасын өйрәнү иде. Бу көнне ул Халыкара өлкәннәр көне үчәенән район мәдәният йортында үткөрелгән бәйрәм тантанасында катнашып чыгыш ясады, күпсанлы очрашуларда сугыш һәм хезмәт ветераннарының тормышы һәм яшәү - көнкүреш шартлары, Норлатта бала тудыру йорты төзелешенәң барышы белән кызыксынды. Вице - премьер шулай ук «Норлат - Октябрь элеваторы» АЖНдә булды. Бу көннәрдә районда Республиканың Социаль тәэминат, Элемтә, Торак - коммуналь хужалыгы министрлыклары, Татпотребсоюз, «Татавтотранс» һәм Республика ВТЭК вәкилләре составында аналитик - мәгълүмат төркеме дә эшләде. Районда өлкәннәр көнен оештыру турындагы тәфсилләрәк язманы газетабызның чираттагы саныннан укырсыз.

Хезмәтен хөрмәтләр

Татарстан Республикасы Президенты Указы белән район хакимиятенәң мөһариф бүлегә район методик кабинеты мөдире Венера Мөхәммәдиевна Камаловага «Татарстан Республикасы мәктәпләренәң атказанган укытучысы» дигән мактаулы исем бирелде.

Хакимият башлыгы котлый

Районда урақ тәмамланса да, кырларда авыл хужалыгы эшләре дөвам итә өле һәм авыл эшчәннәре намуслы һәм фидакар хезмәт үрнәкләре күрсәтеләр.

Бу көннәрдә тунга сөрүдә алдынгы булган механизаторлар Наил Гыйбадулла улы Кадыйров («Якты Күл»), Илһам Илдус улы Сәлимгәрәев («Алга») һәм Дамир Салих улы Латыпов (М.Жәлил исем.), чөгәндер казуда заданиенә арттырып үтәүчеләр Зәйдулла Зәйнәтдин улы Мөхәммәтов һәм Шәмил Әхмәдулла улы Яруллин («Кондырча»), Рәдиф Хәниф улы Кәримов («Киекле») һәм Касыйм Миннәхмәт улы Саттаров («Рассвет») район хакимияте башлыгы Ф.С.Сибәгатуллин исемненнән котлау һәм иң изге теләкләр белән рәхмәт хатлары алдылар.

Хөрмәтле дуслар!

1998 елның беренче яртыеллыгына газетага яздылар. Язылу бәясә ярты елга 26.400, ач айга - 13.200, бер айга - 4.400 сум.

Район газетасына яздыларга ашыгыгыз! Ул һәрвакыттагыча сезгә яналыклар, хәбәрләр, кызыклы киңешләр белән бергә аңалык теләпашырулар программасын да даими биреп бара чак.

«Уңыш - 97» матбугат үзәгә хәбәр итә

Шикәр чөгәндере кичәгә көнгә барлык майданның 44 процентыннан казып алынды. Алдан аяк киенгән хужалыкларда андый майданнар шактый ук ишле инде. «Дуслык»та аны тулысынча чыгарып бетерделәр, «Кондырча»да чөгәндере казу планы 83, «Төрнәс»тә 76, «Якты Күл»дә 65 процентка үтәлдә. Чөгәндере барлык майданның яртысыннан казып алган шикәр заводы ярдәмче хужалыгы аны дөүләткә сату планын 62 процентка үтәде инде. 2 октябрьгә булган мәгълүматлар буенча «Кондырча»да бу төр план 40, Кузнецов исемдәгә хужалык-

та 35 процентка башкарылды.

Кукурузны орлык өчен алуға Хафизов исемдәгә, «Родина», «Таң» хужалыкларында да керештеләр, ә «Кондырча»да бу эш санаулы гектарларда гына калды инде. Әмма күп хужалыклар һаман да нәрсәдер көтәләр өле.

Тунга сөрү планы 75 процентка үтәлдә. Ул эшенә нигездә тәмамлаган хужалыклардагы техниканы тунга сөрү бик авырлык белән барган хужалыкларга ярдәмгә жибәрми булмастыр.

БӘЙРӘМ БЕЛӘН СЕЗНЕ, КАДЕРЛЕ УКЫТУЧЫЛАР!

Миннеәсма Билаловна Сафиуллина белгечлеге буенча математика укытучысы. Өч дистә еллап балаларны бу төгәл фән серләренә өйрәтте ул. Ә инде мөктәптә татар теле укытучыларына кытлык тугач, дирекция үтенече буенча квалификациясен үзгәртеп, балаларга татар теле укыта башлады. Билгеле инде, жиңел нәрсә булмады бу аның өчен. Өстәмә рәвештә дистәләгән әдәбиятны карап-барлап чыкты, үз куллары белән дидактик һәм күргәзмә әсбаплар ясады, мөктәпнең барлык укыучыларын да уку әсбаплары белән тәэмин итү хәстәрен күрде. Хәзер Миннеәсма Билаловна 5-11нче сыйныфларда укучы татар балаларын үз ана телләрендә яхшы итеп укырга, язарга өйрәтә. Табигате буенча сабыр, үтә тыйнак педагог балаларда татар теленә мөхәббәт тәрбияләү, аларны үз милләтләре патриотлары итеп тәрбияләү өчен зур көч куя.

Рәсемдә: Чулпан урта мөктәбе укытучысы М.Б. Сафиуллина.

Н.АЗИЗОВ фотосы.

Бөтенесе алар турында

Минем газета укучыларына ике педагог турында сөйләсем килә. Бу хатынкызылар арасында яшь аермасы бар һәм алар төрле коллективларда эшлеләр. Әмма аларны бик күп нәрсә берләштерә. Алар балалар укыталар һәм тәрбиялиләр, өлкәннәренә ихтирамын казанган кешеләр.

Валентина Викторовна Сувальдо үзенең бөтен гомерен балаларга багышлады. Укытучы да, тәрбияче дә, балалар бакчасы мөдире дә булып эшләде. Эш стажы? Бөтен гомере. Бүләкләре юбилей медале, В.И. Ленин тууына 100 ел булу уңаеннан бирелгән медале дә бар, хезмәт ветераны һәм мәгариф отличнигы исемнәренә лаек. Әлеге бүләкләр үзләре өчен үзләре сөйли. Ул үрнәк ана, ике кыз тәрбияләп үстерде. Шикәр залы микрорайоны кешеләре аны

жәмәгать эшлеклесе буларак беләләр-берничек халык утырышысы, халык депутатларының Норлат шәһәр Советы депутаты, хатынкызылар район Советы әгъзасы итеп сайланды. Үзешчән сәнгатьтә дә актив. Кешеләр һәм балалар белән итәгатьле, йомшак, шул ук вакытта катгый да була белә. «Пчелка» балалар бакчасы коллективы, предприятие житөкчеләге арасында абруй казанды-эшендә аны яраталар, бәялиләр. Ата-аналарның да бу хатын-кызга ихтирамнары зур. Валентина Васильевна 81 яшьлек әнисен дә зур кайгыртучанлык белән карый. Сувальдо гаиләсе бердәм, аның ире Вадим Владимирович хатыны өчен зур ярдәмче.

Галина Афзаловна Ризванованың хезмәт стажы-чирек гасыр. Шәһәрнең 8нче урта мөктәбендә химия укыта ул. Балаларга билгеле күләмдә белем бирүдән тыш, аларда химиянең кеше эшчәнлегенә төрле өлкәләрендә роле зур булу-

ын төшендерергә омытыла. Ә аның дәресләре? Алар практик юнәлешкә ия. Күргәзмә әсбаплар, индивидуаль эш, мөстәкыйль заданиеләр, лаборатор дәрес-болар барысы да Галина Афзаловнага барлык балаларның да эштә катнашуына ирешергә булыша. Укыту алымнары да төрле: дәрес-семинарлар, белемне тематик исәпкә алу һ.б.

Ул химия буенча факультатив курслар да алып бара, кичәләр һәм викториналар үткәрә. Бу хатын-кызның бар нәрсәгә дә вакыты жите. Ул үз өстендә даими эшли, ата-аналар белән очраша, жәмәгать эшендә актив. Хәзер ул мөктәп директорының укыту эшләре буенча урынбасары. Галина Афзаловна бу вазифаны бик яхшы башкара.

Бәйрәм белән сезне, Валентина Викторовна һәм Галина Афзаловна! Саулык-сәламәтлек сезгә.

А. СПИРЧАГОВА.

Рәхмәтебез зур

Безнең өч балабыз да «Теремок» балалар бакчасына йөрәп үстеләр.

Моннан нәкъ 15 ел элек, олы кызыбыз Катяны житөкләп атлап кергән идек без бу йортның бусагасын. Аннары бирегә уртанчыбыз Алеша йөрде, быел менә төпчегебез Дмитрий өчен дә тәүге мөктәп кыңгыравы чыңлады инде.

Шул елларда «Теремок» коллективы балалар тәрбияләүдә гаиләбезнең иң ышанычлы һәм игелекле ярдәмчесе булды. Балаларыбызга күңел жылыларын кызганмаган ул яхшы кешеләрне һичтә онытасыбыз юк. Шуңа да бу көнне «Теремок» балалар бакчасының барча коллективын һөнә, бәйрәмнәре белән котлыйбыз, аларга ныклы тазалык-саулык, эшләрендә уңышлар, шәхси тормышларында бәхет-куанычлар телибез.

Зур рәхмәт сезгә! Фадевлар гаиләсе.

Остазлар

Һәр мөктәпнең йөзен билгели торган әйдәп баручы остаз мөгаллимнәре була. Киекле татар мөктәп-гимназиясе коллективында да бар андый остазлар.

Укытучы-методист, Мәгариф отличнигы укыту эшләре буенча директор урынбасары Кафия Хәмәтсафа кызы Фәссахова Киеклегә Апас районының Урта Балтай авылыннан килен булып төшә. Урта мөктәпне көмеш медал белән тәмамлаган кыз үзенең яраткан укытучы апалары-Рево һадиевна һәм Нафия апа Гобәйдуллина күк математика фөннә га-шыйк була. Математика төгәллекне, тиз фикер йөртү сәләтенә ия булуны таләп итә. Шуның өстенә үз белемне тагын да үстерергә, математиканың күп санлы формулаларын, закончалыкларын, кагыйдәләрен иста тотарлык хәтер булдырырга кирәк булган аңа. Тырыш, максатчан булуы нәтижәсендә тирән теоретик белемгә ия була. Үз фөн балаларга өйрәтүнең иң отышлы алымнарын, юлларын табарга тырыша. 32 ел

педагогик стажы булган ветеран укытучы үзе белгәннәренә яшьләргә өйрәтү, тапшыру буенча бик зур эш башкара. Коллективтагы һәр яшь укытучыга чын педагог булып житешергә ярдәм итте безнең Кафия апаны. Ул дәрескә укытучыны тикшерү өчен генә йөрми, ә үз алдына һәрчак укытучының эшендәге иң уңышлы алымнарын билгеләүне, аның профессиональ мөмкинлекләрен, сәләтен, методик ярдәмгә мөхтажлыгын ачыклауны максат итеп куя.

Без яши торган заман тырышып эшләүне таләп итү белән бергә, тирәнтен фикер йөртә белү, мөктәптә ижади халәт булдыру, яшь буын турында кайгырту бурычын куя. Менә шуларны иста тотып, остаз мөгаллимә белем һәм тәрбия эшенә чак оештырырга кирәклеген асызыклап, яшьләренә һәр баланың шәхесендә аңа гына хас булган, кабатланмый торган сыйфатларны күрә һәм аны укыту-тәрбия эшендә исәпкә ала белергә өйрәтә.

Кафия Хәмәтсафова

фикеренчә, укытучы үзе укыта торган фән, философия, физиология, психология, социология, педагогика өлкәсендә белемле булырга, укучының аң-фикер эшчәнлеген формалашу һәм үсү процессын, баланың сәләтен, укыту-тәрбия эшендә төрле хәлләргә очраганда, үзүенчә ничек тотарга кирәклеген дә өйрәтә.

Эстониянең Таллин шәһәрндә хәрби хезмәткәр гаиләсендә туган Роза Хәлиуллина кызы Әһлиуллинада укытучы булу теләге Аксубай районы Кызыл мөктәбенә кайтып укый башлагач кабына. Кизләү урта мөктәбен тәмамлау белән үк мөктәпкә килә. Елдан-ел үзенең педагогик сәләтен чарлый, белем туплавын дәвам итә, методикасын булдыра.

Мәгариф отличнигы, Татарстанның атказанган укытучысы белемле, әдәпле, уңган, тыйнак, максатка ирешүчән, яшь буынны тәрбияләүдә туплаган тәҗрибәсе белән һәрчак бик теләп уртаклаша.

(Ахыры 4 нче биттә).

ҺӘР ВАКЫТ ӘЗЛӘНҮДӘ

Таныш булыгыз: рәсемдә Якушкино урта мөктәбенә тәҗрибәле укытучыларыннан берсе Ю.М. Романова. Алабуга дәүләт педагогика институтын тәмамлады ул. Биредә башлангыч классларны укыта: белемле, даими эзләнүче, диләр аның турында коллективта.

Юлия Максимовнаның хезмәт стажы ике дистә елдан артык. Укытучы-методист ул.

Н.АЗИЗОВ фотосы.

Эңжә Мөзминова

Укытучыма

Хәтерлим мин, әле бүгенгедәй, Сентябрьнең бере житкәнән. Хәтерлим мин, әле бүгенгедәй, Көтә-көтә арып беткәнән.

Иң беренче булып килим, диеп, Өскә матур яңа күлмәк киеп, Хәтерлим мин, әле бүгенгедәй, Ашыга-ашыга чыгып киткәнән.

Ләкин миннән бик күп алдан килеп, Хуш килсез, әйдә, әйдә, диеп, Хәтерлим мин, әле бүгенгедәй, Укытучы апам көткәнән.

Шушы көннән башлап безнең өчен Кызганмады үзенең бөтен көчен. Безне сөйдә, безгә белем бирде, Рәхмәт аңа изге эше өчен!

